

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		
ΤΜΗΜΑ	Διεθνών, Ευρωπαϊκών & Περιφερειακών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	120494	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Z (Χειμερινό εξ.)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θρησκεία και Διεθνής Πολιτική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδικευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ειδικού Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Τυπικά ΚΑΝΕΝΑ (αλλά ουσιαστικά προαπαιτείται η γνώση από το μάθημα «Θεωρία Διεθνών Σχέσεων»)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (δυνατότητα εξετάσεων στα αγγλικά για τους φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TME190/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p> <p><i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να αξιολογήσουν τις διεθνοπολιτικές εξελίξεις τη νεωτερική και μετα-νεωτερική εποχή χρησιμοποιώντας θεωρητικά υποδείγματα 2. Να εξετάσουν και να αξιολογήσουν τη σημασία των ταυτοτήτων (ιδιαίτερα της θρησκευτικής ταυτότητας) στη διαμόρφωση της διεθνούς πολιτικής 3. Να εξηγήσουν τους τρόπους με τους οποίους εμπλέκεται η θρησκεία (οι θρησκείες) σε πολιτικά φαινόμενα στην διάρκεια τόσο της ειρήνης όσο και των ενόπλων συγκρούσεων

4. Να εξηγήσουν πως η θρησκεία επιδρά στην εξωτερική πολιτική και στη διπλωματική πράξη

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

1. Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
2. Εργασία σε διεπιστημονικό και πολυπολιτισμικό περιβάλλον
3. Σεβασμός στη διαφορετικότητα
4. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η επιρροή της θρησκείας στη διεθνή πολιτική γίνεται εμφανής με τρόπους ειρηνικούς και βίαιους, αναδεικνύοντας έτσι τόσο την αλληλεξάρτηση θρησκείας και πολιτικής όσο και την κοσμική προκατάληψη των κατεστημένων διεθνολογικών θεωρήσεων. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα πεδία και την πολυμορφία των χώρων όπου η θρησκεία συναντά την Διεθνή Πολιτική, και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης σε ό,τι αφορά τους μύθους που στερεοτυπικά καλλιεργούνται γύρω από τη σχέση θρησκείας και πολιτικής, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Βασικοί άξονες του μαθήματος είναι οι διασταυρώσεις της θρησκείας και της διεθνούς πολιτικής, η εκκοσμίκευση και ο εκμοντερνισμός, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός. Θα συζητηθεί επίσης το ζήτημα της σχέσης της θρησκείας με τη βία, καθώς και το ρόλο της στις Ειρηνευτικές Διαδικασίες.

Η ύλη αναπτύσσεται σε 13 διδακτικές εβδομάδες που καλύπτουν τις ακόλουθες θεματικές

Εισαγωγή: Οριοθέτηση του πεδίου και νοηματοδότηση των όρων θρησκεία και πολιτική (1^η εβδ.)

Εισαγωγή στη διεπιστημονικότητα της προσέγγισης της διασταύρωσης της θρησκείας με την πολιτική (εθνική και διεθνή). Αναφορά στα επιστημονικά εκείνα πεδία (Κοινωνιολογία, Θεολογία), που 'δανείζουν' εργαλεία στις Διεθνείς Σχέσεις προκειμένου να καταστεί δυνατή η ερμηνεία και ανάλυση.

Εισαγωγή στην εννοιοδότηση των όρων «θρησκεία» και «πολιτική» και τη διαλεκτική σχέση μεταξύ θρησκείας και πολιτικής ως κοινωνικών φαινομένων.

Η «επιαναφορά» της Θρησκείας στη Διεθνή Πολιτική και τις Διεθνείς Σχέσεις (2^η εβδ.)

Εισαγωγή στην εμπειρική καταγραφή της παρουσίας της θρησκείας στη διεθνή πολιτική και σύντομος απολογισμός και εστιασμός στην είσοδο της «θρησκείας» ως αναλυτικού εργαλείου στην επιστημονική πειθαρχία των Διεθνών Σχέσεων. Συνοπτική αναφορά στο υπό-πεδίο της Διεθνούς Πολιτικής Θεολογίας

Θρησκείες και Πολιτική (3^η εβδ.)

Ανάλυση της συμβιωτικής σχέσης θρησκειών-πολιτικής. Εστιασμός στον Καθολικισμό και το Ισλάμ ως περιπτώσεων διασταύρωσης της θρησκείας με την πολιτική σε ποικίλα επίπεδα.

Εκκοσμίκευση (secularization), Εκμοντερνισμός (modernization) και πολιτική (4^η εβδ.)

Εννοιοδότηση των όρων «εκκοσμίκευση» και «εκμοντερνισμός». Αναφορά στις ιστορικο-πολιτισμικές συνθήκες (νεωτερικότητα) που ευνόησαν την ανάδυση της θεωρίας της εκκοσμίκευσης. Προσέγγιση των διανοητικών αντιπαραθέσεων που αναπτύχθηκαν γύρω από τη 'θέση' του θανάτου της θρησκείας.

Θρησκευτικός Φονταμενταλισμός (5^η εβδ.)

Ιστορική προσέγγιση της γέννησης του όρου «φονταμενταλισμός» και αναφορά σε αυτόν ως νεωτερικού φαινομένου που εκδηλώνεται σε όλες τις 'μεγάλες' θρησκείες του κόσμου. Συζήτηση γύρω από τα αίτια της έξαρσης του φαινομένου και των κοινών χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν οι φονταμενταλισμοί με ιδιαίτερη αναφορά στον Χριστιανικό, Ιουδαϊκό, Ινδοϊστικό, Ισλαμικό και Βουδιστικό φονταμενταλισμό.

Θρησκεία και Θεωρία Διεθνών Σχέσεων (6^η εβδ.)

Κριτική και συγκριτική προσέγγιση της θρησκείας και των κυριότερων θεωρητικών προσεγγίσεων των Διεθνών Σχέσεων (Ρεαλισμός, Φιλελευθερισμός, Κονστρουκτιβισμός). Ανάλυση περιπτώσεων διασταύρωσης θρησκείας και διεθνούς πολιτικής υπό το πρίσμα διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων των Διεθνών Σχέσεων.

Θρησκεία και Διεθνικοί Θρησκευτικοί Δρώντες και Εξωτερική Πολιτική (7^η εβδ.)

Συζήτηση και προβληματισμός γύρω από τον ρόλο των Διεθνικών Θρησκευτικών Δρώντων στη διαμόρφωση μιας παγκοσμιοποιημένης Διεθνικής Κοινωνίας Πολιτών και την επίδραση αυτής στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής. Επίσης μελετώνται και αναλύονται περιπτώσεις θρησκευτικών διεθνικών δρώντων στο πλαίσιο του Καθολικισμού, του Ισλάμ και του Σιχισμού.

Θρησκεία και Παγκοσμιοποίηση (8^η εβδ.)

Προβληματισμός (γύρω από) και ανάλυση της διαλεκτικής του παγκόσμιου (global) με το τοπικό (local) τόσο με όρους πολιτικής όσο και με όρους θρησκείας. Σύγκλιση και απόκλιση θρησκείας και πολιτικής σε ζητήματα παγκόσμιας πολιτικής.

«Η Σύγκρουση των πολιτισμών» του Huntington και ο αναστοχασμός της θεωρίας του (9^η εβδ.)

Ανάλυση της θεωρίας του Huntington περί «της σύγκρουσης των πολιτισμών» και κριτική προσέγγιση αυτής. Ανάλυση των θεωρητικών προβληματισμών που έχουν διατυπωθεί γύρω από αυτή τη θεωρητική ερμηνευτική προσέγγιση.

Θρησκεία – Βία : Μύθοι και πραγματικότητα (10^η & 11^η εβδ.)

Ανάλυση της κατηγοριοποίησης της βίας ως 'θρησκευτικής' και 'πολιτικής'. Ανάλυση της θεωρητικής συζήτησης γύρω από το ζήτημα του κατά πόσο η θρησκεία per se παράγει βία. Παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων της 'ανάγνωσης' των συγκρούσεων στις οποίες εμπλέκεται η θρησκεία. Εφαρμογή των παραπάνω θεωρητικών προσεγγίσεων στην ανάλυση τέτοιων περιπτώσεων με εστιασμό στην έμφυλη διάσταση και το ρόλο της θρησκείας στις περιπτώσεις γενοκτονίας. Αποδόμηση της μονο-αιτιακής προσέγγισης των συγκρούσεων.

Θρησκεία – Διπλωματία (12^η εβδ.)

Ανάλυση της διασταύρωσης της θρησκείας με τη διπλωματία στη διττή στόχευση της επίλυσης των συγκρούσεων και οικοδόμησης της ειρήνης αλλά και της διεθνούς ανάπτυξης. Συζήτηση συγκεκριμένων περιπτώσεων 'χρήσης' της θρησκείας στην ειρήνευση και την ανάπτυξη. Μελέτη περιπτώσεων διασταύρωσης του φύλου και της θρησκείας στην επίλυση των συγκρούσεων και την επιτυχή αναπτυξιακή πολιτική.

Επανάληψη & Συμπερασματικές Σκέψεις (13^η εβδ.)

Επανάληψη με στόχο να επισημανθεί πως η θρησκεία και η πολιτική συνυπάρχουν και διαδρούν στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και να υπογραμμιστεί πως η κατανόηση και ανάλυση των φαινομένων της διεθνούς πολιτικής είναι μία πολύπλοκη και πολυδιάστατη διαδικασία που διαρκώς απομακρύνεται από την μονο-αιτιακή αντίληψη και θεώρηση της πραγματικότητας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Χρήση Λογισμικού Παρουσιάσεων (Power Point) 2. Παρακολούθηση ντοκιμαντέρ και σχετικού οπτικο-ακουστικού υλικού 3. Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω ειδικής πλατφόρμας μάθησης (e-class) όπου αναρτάται, σε εβδομαδιαία βάση, και χρησιμοποιείται υποστηρικτικό υλικό. Μέσω αυτής της πλατφόρμας η διδάσκουσα διαμοιράζει αρχεία, αναρτά εργασίες, παρέχει ανάδραση. 4. Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες (επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες μέσω e-mail και της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του μαθήματος).

<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	39 ώρες
	Μη καθοδηγούμενη μελέτη	102 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	180 ώρες
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Κανονικοί φοιτητές: Γραπτές εξετάσεις στην ελληνική γλώσσα.</p> <p>Φοιτητές/τριες Erasmus: Συγγραφή εργασίας 2.000-3.000 λέξεων και γραπτή εξέταση στην αγγλική γλώσσα (50% του βαθμού έκτακτη δραστηριότητα)</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Υποχρεωτικά Εγχειρίδια

- Jeff Haynes, 2019, *Θρησκεία και Πολιτική: Μια σύγχρονη Επιτομή*, Αθήνα: Πεδίο
- Θεοδόσης Νικολαΐδης, 2016, *Θρησκεία και Πολιτική*, Αθήνα: Άρτος Ζωής
- Θάνος Λίποβατς, Νίκος Δεμερτζής, Βασιλική Γεωργιάδου, 2002, *Θρησκείες και Πολιτική στη Νεωτερικότητα*, Αθήνα: Κριτική

Πρόσθετο υλικό που αναρτάται στο eclass

- Moyser George, 1991, *Politics and Religion in the Modern World*, Από το Chapter 1: *Politics and Religion in the modern world: an overview, ό,τι αφορά τους όρους politics και religion, pp.1-12*, London, New York: Routledge
- Kratochvil Petr, 2009, *The Religious Turn in IR: A Brief Assessment, Perspectives, Review of International Affairs, Vol17 (2), pp.5-12*
- Kybalkova Vendulka, 2009, *A 'Turn to Religion' in International Relations? Perspectives, Review of International Affairs, Vol.17 (2), pp. 13-42*
- Norris Pippa and Ronald Inglehart, 2011, *Sacred and Secular: Religion and Poitics Worldwide, Part I: Understanding Secularization. New York:Cambridge University Press. pp. 3-82.*
- Jeff Haynes, 2001, *Transnational Religious actors and International Politics, Third Word Quarterly 22 (2), pp.143-158*

- *Lehman David, 2009 (2nd ed.) Religion and Globalisation: A Comparative and Historical Perspective, In: Patridge C, Woodhead L., and Kawanami H (eds), Religions in the Modern World: Traditions and Transformations, Routledge*
- *Temoney Kate, 2017, Religion and Genocide Nexuses: Bosnia as Case Study, Religions 8 (112), pp.1-19.*
- *Lehmann David, 1998, Fundamentalism and Globalism, Third World Quarterly, Vol. 19 (4), pp. 607-634.*
- *Toft Monika, 2012, Religion and International Relations Theory. In: Carlsnaes Walter, Thomas Risse and Beth A. Simmons (eds.) Handbook of International Relations. Sage Publications. pp. 673-691.*
- *Sandal Nukhet and Patrick James, 2010, Religion and International Relations Theory: Towards a mutual understanding, European Journal of International Relations, 17(1). pp. 3-25.*
- *Fox Jonathan and Sandler Shmuel, 2004, Bringing Religions into International Relations, Palgrave Macmillan [Chapter 6, The Clash of Civilizations Debate, pp.115-135*
- *Cavanaugh William, 2009, The Myth of Religious Violence, Oxford: Oxford University Press.*
- *Johnston Douglas M., 2003, Faith-based Diplomacy: Trumping Realpolitik, Oxford University Press.*